

Eindexamen maatschappijleer vwo 2004-II

havovwo.nl

4 Beoordelingsmodel

Antwoorden

Deel-
scores

Opgave 1 Politieke besluitvorming: De illusie van democratie Politicologen over de onmacht van de kiezer

Maximumscore 2

- 1 Niet goed vervuld worden de volgende functies (twee van de volgende):
- *Participatiefunctie*: het bevorderen dat staatsburgers deelnemen aan de politiek. Uit het feit dat “Alle partijen er dagwerk aan [hebben] om leden uit te schrijven, terwijl ...” (regels 38-40) blijkt dat de politieke partijen er niet meer in slagen de burgers via de politieke partij te doen participeren in de politiek.
 - *Integratiefunctie*: de partij is niet meer de intermediair die op grond van in de maatschappij levende wensen en de eigen ideologische uitgangspunten een politiek programma opstelt en dit in beleid probeert om te zetten. “Ook ziet niemand de partij meer als de verwoorder van een ideologie, de middelaar tussen een breed aangehangen levensovertuiging en het landsbestuur.” (regels 44-48)
 - *Communicatiefunctie*: de politieke partij is onvoldoende een intermediair tussen kiezers en gekozenen. “Niemand kan in ernst volhouden dat de politieke partij nog altijd uit naam van een massa-aanhang spreekt.” (regels 36-38) / “Op de aanhang van ... zweeft het kiezersvolk heftig, ...” (regels 53-56)

per juiste functie met citaat

1

Maximumscore 1

- 2 de rekruterings- en selectiefunctie: het voordragen van kandidaten voor politieke functies: “Wat blijft er dan van de partijen over? ... een uitzendbureau voor leden die een hoge bestuurlijke functie ambiëren.” (regels 56-59) / “een headhunterbedrijf voor het openbaar bestuur.” (regels 61-62)

Maximumscore 2

- 3 • De taak van de Raad van State is het uitbrengen van advies aan de regering over alle wetsvoorstellen (en Algemene Maatregelen van Bestuur en voorstellen tot goedkeuring van verdragen)
- Niet de politieke opvatting van een lid van de Raad van State is van belang, maar vooral zijn of haar deskundigheid en vroegere ervaring (als bestuurder, politicus, belangrijke functie in de samenleving)

1

1

Maximumscore 2

- 4 • Socialisatie is het overdragen van cultuur/normen, waarden, houdingen en opvattingen. In de tekst gaat het om regels/normen, waarden, houdingen die functionarissen in politieke en ambtelijke functies / actieve leden van een politieke partij zich hebben eigen gemaakt. / In een politieke en ambtelijke functie / in een politieke partij worden kennelijk deze kenmerken, eigenschappen en gedragingen voldoende ‘aangeleerd’
- Bij politieke cultuur gaat het om opvattingen, normen en waarden die bestaan over politiek. Hier: om de omgangsregels van actoren die in het politieke systeem/in het politieke proces een rol spelen, zoals: “Ze moeten kunnen draaien, ze moeten compromissen kunnen sluiten, ze moeten hun mond kunnen houden ... Je moet binnen de code passen...” (regels 29-34)

1

1

Eindexamen maatschappijleer vwo 2004-II

havovwo.nl

Antwoorden	Deel-scores
<p>Maximumscore 2</p> <p>5 ☐ - elitetheorie één van de volgende toelichtingen met tekstgedeelte:</p> <ul style="list-style-type: none">• Er is een elite, die sleutelposities inneemt op politiek en bestuurlijk terrein: hier een gesloten politieke elite: een ‘regentenstand’, bestaande uit enerzijds “hoge ambtenaren ... die zonder uitzondering lid zijn van een (aantal) politieke partij(en)” (regels 19-21), anderzijds “politici en ex-politici die in de satellietorganen hoge ambtelijke en semi-ambtelijke functies bekleden” (regels 22-24). De bestaande politieke partijen spelen elkaar blijkbaar de bal toe, niet-leden komen er niet tussen.• Er is een elite, die sleutelposities inneemt op politiek en bestuurlijk terrein: hier een gesloten politieke elite: een ‘regentenstand’; tegen deze concentratie van macht: “de onontwarbare kluwen tussen politiek en bestuur” (regels 24-26), is het parlement kennelijk niet opgewassen: “de vertegenwoordigende en controlerende democratie is voor een groot deel opgeofferd.” (regels 26-28) <p><i>Opmerking</i> <i>Alleen twee punten als ‘elitetheorie’ is genoemd met goede toelichting en passage uit de tekst.</i></p>	
<p>Maximumscore 4</p> <p>6 ☐ twee van de volgende knelpunten:</p> <ul style="list-style-type: none">• Een deel van de burgers voelt zich niet vertegenwoordigd door de politieke partijen en volksvertegenwoordigers. / Standpunten en beleid van de volksvertegenwoordigers komen niet geheel overeen met de ideeën en wensen van de kiezers. citaat: “Alsof de politieke partijen nog vertegenwoordigers zijn van ... houdt Den Haag vast aan het denkbeeld dat de verschillen zoals die in het parlement tot uiting komen, synoniem zijn met de maatschappelijke tegenstellingen zoals die buiten het parlement beleefd worden.” (regels 36-44)• De herkenbaarheid van politici en bestuurders als vertegenwoordigers van groepen burgers. citaat: “Ze kenden ... geen enkel raads- of Statenlid dat bijvoorbeeld WAO’er was of stratenmaker of sigarenwinkelier.” (regels 47-50)• Partijen vertegenwoordigen niet op alle beleidspunten de ideeën van hun electoraat. / Partijen denken nog sterk in ideologische termen; in een onderlinge logische samenhang van strijdpunten en problemen: “Een beetje Nederlander van nu houdt er wel honderd meningen op na. In elk partijprogramma vindt hij er wel een paar terug.” (regels 58-69) <p>per juist antwoord</p>	<p><u>2</u></p>
<p>Maximumscore 2</p> <p>7 ☐ • Politieke partijen houden zich bezig met de inrichting van de samenleving als geheel. Zij wegen daarbij relevante belangen tegen elkaar af en zullen dus niet één belang in zijn geheel dienen. Een belangenorganisatie komt op voor een deelbelang</p> <ul style="list-style-type: none">• De tegenwoordige kiezer volgt volgens de tekst niet meer de alomvattende afwegingen van een partij, maar kiest tussen de verschillende deelstandpunten van verschillende politieke partijen. De “Nederlander wendt zich liever tot een belangenorganisatie waar je volledig achter kan staan” (regels 73-75).	<p><u>1</u></p> <p><u>1</u></p>

Eindexamen maatschappijleer vwo 2004-II

havovwo.nl

Antwoorden	Deel-scores
Maximumscore 2	
8 ☐ twee kenmerken met voorbeeld:	
• Het onpersoonlijk karakter van de overheidsorganisatie: Ambtenaren werken volgens neutrale, vaste regels en procedures. “Niet langer worden de departementen, ... bevolkt met Weberiaanse pennenlikkers die van negen tot vijf neutraal toekijken of iedereen zich wel aan de regeltjes houdt.” (regels 2-7)	<u>1</u>
• Het is een (hiërarchisch geordend) apparaat waarbinnen mensen besluiten voorbereiden en uitvoeren (onder verantwoordelijkheid van de politieke ambtsdragers). / Het is een ambtenarenkorps met deskundigheid op speciale terreinen (in een hiërarchische gezagsstructuur). “De ambtelijke diensten van nu zijn beleidsfabrieken ... dan in kringen van de Tweede Kamer.” (regels 7-16)	<u>1</u>
Maximumscore 3	
9 ☐ Voorbeelden van goede besluitvormingsregels zijn (drie van de volgende):	
• algemeen kiesrecht waarbij ieder lid 1 stem kan uitbrengen op kandidaat-bestuursleden	
• verantwoording van bestuur aan de leden	
• vrije en geheime verkiezingen voor het bestuur	
• besluitvorming bij meerderheid van stemmen	
• in principe gelijke toegang tot bestuursfuncties voor alle leden	
• vrijheid om je mening te uiten in de vereniging	
per juiste regel	<u>1</u>
Maximumscore 3	
10 ☐ Het eenvoudige model van politieke besluitvorming ziet er als volgt uit:	
• De regering komt met een wetsvoorstel (voorbereid en uitgewerkt door de ambtenaren)	<u>1</u>
• het parlement neemt een wetsvoorstel al of niet aan	<u>1</u>
• de ambtenaren voeren de wet en haar bepalingen onder verantwoordelijkheid van de regering (loyaal) uit of Het eenvoudige model van politieke besluitvorming gaat uit van het gegeven dat de kernbeslissingen genomen worden door regering en parlement, ondersteund en uitgevoerd door ambtenaren, maar het model gaat voorbij aan het gegeven dat een deel van deze beslissingen buiten het Haagse Binnenhof plaatsvinden.	<u>1</u>
Maximumscore 2	
11 ☐ • internationale factoren / de relaties van Nederland met andere staten of internationale organisaties, zoals de Europese Centrale Bank (Frankfurt, regel 33) of de Europese Unie (Brussel, regel 32)	<u>1</u>
• sociale (en economische) ontwikkelingen / actoren op sociaal en economisch terrein binnen Nederland, zoals (adviezen van) de Sociaal-Economische Raad (regels 33-34) of (beslissingen van) de Nederlandse Mededingingsautoriteit (regels 34-35) of (de invloed van) maatschappelijke organisaties (regels 37-38)	<u>1</u>
Maximumscore 2	
12 ☐ Voorbeeld van een goed antwoord is:	
• Nederland heeft een kiesstelsel gebaseerd op evenredige vertegenwoordiging. Het aantal zetels van een partij wordt berekend naar evenredigheid van het op de kandidatenlijst van een partij uitgebrachte aantal stemmen	<u>1</u>
• De kiezer stemt meestal op de lijsttrekker. De lijsttrekker sleept als het ware een aantal andere kandidaten mee. Die zijn veelal onbekend voor de kiezers. / De personen van de kandidatenlijst komen, afhankelijk van het aantal behaalde stemmen, in volgorde van de plaats op de kandidatenlijst van de partij in de Tweede Kamer. Het aantal kandidaten dat met voorkeurstemmen direct wordt gekozen, is in de praktijk zeer beperkt. Er is niet een directe band tussen kiezer en gekozene	<u>1</u>

Eindexamen maatschappijleer vwo 2004-II

havovwo.nl

Antwoorden	Deel-scores
Opgave 2 Aan het werk	
Maximumscore 2	
13 ☐ In het antwoord moeten de volgende elementen staan:	
• In de verzorgingsstaat biedt de overheid haar burgers bescherming (middels een uitgebreid geheel van sociale zekerheid) tegen de gevolgen van bestaansrisico's (als ziekte, arbeidsongeschiktheid, werkloosheid en ouderdom)	<u>1</u>
• Middels de WAO en de bijstand biedt de overheid een financiële waarborg tegen de gevolgen van arbeidsongeschiktheid en werkloosheid / te weinig of geen inkomen	<u>1</u>
Maximumscore 2	
14 ☐ • De WAO (Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering) wordt gerekend tot de sociale verzekeringen, omdat het gaat om een verzekering tegen een risico waarvoor werknemers en werkgevers premie betalen	<u>1</u>
• De bijstand wordt gerekend tot de sociale voorzieningen, omdat het gaat om een door de overheid verleende uitkering, betaald uit de algemene middelen. / De bijstand als sociale voorziening voorziet in een 'vangnet' voor diegenen die geen aanspraak (meer) kunnen doen gelden op een sociale verzekering	<u>1</u>
Maximumscore 4	
15 ☐ twee van de volgende knelpunten met uitleg:	
• <i>de betaalbaarheid van de verzorgingsstaat / hoge uitgaven:</i> Door de stijging van het aantal WAO'ers stijgen ook de premies; wat weer leidt tot hogere arbeidskosten, (die weer nadelig zijn voor de Nederlandse concurrentiepositie.) Een groot aantal bijstandsgerechtigden doet een beroep op de schatkist (hoge overheidsuitgaven).	
• <i>het grote aantal inactieven / het grote aantal mensen zonder betaald werk / het probleem van de afhankelijkheid van veel burgers van een uitkering:</i> In de discussie over de verzorgingsstaat worden deze knelpunten genoemd: het aanduiden van een groot aantal WAO'ers en mensen in de bijstand als maatschappelijke vraagstukken is daarvan een illustratie.	
• <i>uitvoeringsproblemen:</i> Het aantal uitvoeringsvoorschriften wordt door gemeenten en uitvoeringsinstanties als te veel en te ingewikkeld ervaren. / De administratieve lasten voor de uitvoering van deze sociale wetten worden als te hoog ervaren. / De bestaande organisatie van uitvoeringsinstanties slaagt er onvoldoende in het aantal WAO'ers terug te dringen en het aantal mensen uit de bijstand te verlagen.	
• <i>misbruik of oneigenlijk gebruik van sociale uitkeringen:</i> Het valt de overheid moeilijk een onderscheid te maken tussen degenen die 'terecht' (zoals bedoeld) en 'ten onrechte' (zoals niet bedoeld) een beroep doen op de WAO en de bijstand.	
• <i>draagvlak bij de actieve beroepsbevolking/onder de burgers:</i> Door het grote aantal mensen dat een beroep doet op de sociale zekerheid en de kosten die dit met zich meebrengt, vinden steeds meer mensen dat de verzorgingsstaat hervormd moet worden.	
• <i>zwart werken:</i> Om de hoge premies voor de sociale zekerheid te ontlopen, neemt een aantal werkenden zijn toevlucht tot zwart werken.	
per juist knelpunt met uitleg	<u>2</u>

Eindexamen maatschappijleer vwo 2004-II

havovwo.nl

Antwoorden	Deel-scores
<p>Maximumscore 3</p> <p>16 □ • De overheid als initiator van wetgeving/beleid. voorbeeld van een zinsnede uit de tekst: “Minder regels en minder bureaucratie” (regel 23)</p> <p>• De overheid als overlegpartner van de sociale partners. voorbeeld van een zinsnede uit de tekst: “Deze beleidsagenda vraagt een gezamenlijke aanpak van overheid, sociale partners en samenleving.” (regels 49-51)</p> <p>• De overheid als producent van een stelsel van sociale zekerheid / als producent van (collectieve) goederen en diensten. voorbeeld van een zinsnede uit de tekst: “Het aantal WAO’ers ... bijstand,” (regels 7-9) / “Alleen zo kan ... een robuust sociaal stelsel worden gewaarborgd.” (regels 62-64)</p> <p>per juiste rol en passende zinsnede</p>	<p><u>1</u></p>
<p>Maximumscore 6</p> <p>17 □ - CDA-opvattingen Voorbeelden van goede antwoorden zijn (twee van de volgende):</p> <ul style="list-style-type: none">• De overheid moet in een zorgzame samenleving een aanvullende rol spelen op maatschappelijke organisaties.• Nadruk moet liggen op eigen verantwoordelijkheid en decentrale organisatie.• Nadruk ligt op onderlinge hulp en op eigen gezins- en familiale verantwoordelijkheid <p>per juiste CDA-opvatting</p> <p>voorbeelden uit de tekst (één van de volgende):</p> <ul style="list-style-type: none">• “... ruimte voor het gezin en het kunnen combineren van werken, zorgen en leren gedurende de gehele levensloop.” (regels 37-40)• Gemeenten krijgen meer verantwoordelijkheid bij de uitvoering van de bijstand. (regels 34-37)• “... ruimte voor eigen verantwoordelijkheid en maatwerk, sociaal voor wie niet kan en streng voor wie niet wil.” (regels 45-48)• “Niet de Rijksoverheid en de regels dienen voorop te staan, maar de verantwoordelijkheid van burgers, bedrijven, gemeenten en sociale partners.” (regels 52-56) <p>- VVD-opvattingen Voorbeelden van goede antwoorden zijn (twee van de volgende):</p> <ul style="list-style-type: none">• Er is te veel overheidsinmenging en bureaucrativering. Deze ondermijnen het particulier initiatief.• meer eigen verantwoordelijkheid / nadruk moet liggen op eigen initiatief• Te veel mensen zijn afhankelijk van een uitkering.• Het sociaal stelsel kost te veel. / Het sociaal stelsel dreigt onbetaalbaar te worden. <p>per juiste VVD-opvatting</p> <p>voorbeelden uit de tekst (één van de volgende):</p> <ul style="list-style-type: none">• “... aan het werk, met minder regels.” (regels 17-18)• “Minder regels en minder bureaucratie geven ruimte voor eigen verantwoordelijkheid” (regels 23-24)• “Niet de Rijksoverheid en de regels dienen voorop te staan, maar de verantwoordelijkheid van burgers, bedrijven, gemeenten en sociale partners.” (regels 52-56)• “Door ... minder regels en minder bureaucratie wil het kabinet de voorwaarden scheppen voor ... samenleving.” (regels 56-61)	<p><u>1</u></p> <p><u>1</u></p> <p><u>1</u></p> <p><u>1</u></p>

Eindexamen maatschappijleer vwo 2004-II

havovwo.nl

Antwoorden	Deel-scores
Maximumscore 2	
18 ☐ • materiële functie: werk is de basis voor inkomensvoortgang (regel 22)	<u>1</u>
• immateriële functie: werk is de motor achter (integratie en) persoonlijke ontwikkeling (regels 20-21)	<u>1</u>
Opgave 3 Modernisering van CAO's	
Maximumscore 2	
19 ☐ • De economische conjunctuur: als het slechter gaat met de economie (regel 4) verzwakt dat de positie van een vakbond	<u>1</u>
• Het politieke klimaat: door de veranderde politieke verhoudingen zal een centrumrechts kabinet minder openstaan voor de vakbeweging dan een centrumlinks kabinet. (regels 4-13)	<u>1</u>
Maximumscore 2	
20 ☐ • de Sociaal-Economische Raad/de SER	<u>1</u>
• de Stichting van de Arbeid	<u>1</u>
Maximumscore 2	
21 ☐ Voorbeeld van een goed antwoord is: De FNV ziet overlegsituaties met werkgevers(organisaties) als middel om haar eigen beleidsdoelstellingen te realiseren. / De FNV wil met werkgevers(organisaties) tot gezamenlijke afspraken komen op centraal niveau. Hierdoor wordt recht gedaan aan het kenmerk van harmoniemodel om via overleg tot gezamenlijke oplossingen te komen voor verschilpunten en belangentegenstellingen.	
Maximumscore 2	
22 ☐ - belangrijk voor de vakbeweging Voorbeelden van een goede uitleg zijn (één van de volgende):	<u>1</u>
• Het totstandkomen van een CAO is het middel van de vakbeweging om tot verbetering van de arbeidsvoorwaarden zoals inkomen en rechtspositie te komen voor de (alle) werknemers in een bepaalde bedrijfstak	
• Door de totstandkoming van CAO's, die bovendien vrijwel altijd algemeen verbindend worden verklaard, hebben de werknemersorganisaties grote invloed op de loonontwikkeling.	
- belangrijk voor de werkgeversorganisaties Voorbeelden van een goede uitleg zijn (één van de volgende):	<u>1</u>
• Door het CAO-overleg worden de looneisen afgestemd op de gemiddelde mogelijkheden van de bedrijven, hetgeen in het algemeen matigend werkt, omdat het verhindert dat sterk winstgevendende bedrijven met hoge lonen de toon zetten.	
• In het CAO-overleg kunnen de werkgevers proberen de looneisen te matigen in ruil voor andere arbeidsvoorwaarden.	
• Door de totstandkoming van CAO's, die bovendien vrijwel altijd algemeen verbindend worden verklaard, wordt de loonconcurrentie tussen werkgevers tegengegaan, dat wil zeggen dat wordt voorkomen dat ze tegen elkaar opbieden om personeel te krijgen.	
• Een CAO-akkoord schept arbeidsrust voor een bepaalde periode.	
• Door de totstandkoming van CAO's, die bovendien vrijwel altijd algemeen verbindend worden verklaard, hebben de werkgeversorganisaties grote invloed op de loonontwikkeling.	
Maximumscore 1	
23 ☐ Instemmingsrecht: de OR heeft dit recht in zaken die direct de werknemers betreffen. En dit geldt vooral voor de uitwerking van de arbeidsvoorwaarden op bedrijfsniveau.	

Eindexamen maatschappijleer vwo 2004-II

havovwo.nl

Antwoorden	Deel-scores
------------	-------------

Maximumscore 4

- 24 • De functionalistische opvatting over sociale ongelijkheid is dat er verschillen zijn in de sociale waardering van posities / dat mensen elkaars positie waarderen in termen van hoger en lager, ze hanteren een rangorde in posities die in de cultuur van de samenleving verankerd ligt. Deze verschillen in sociale waardering hebben in een samenleving een functie, namelijk de ordening en bestendiging van de samenleving

2

voorbeeld van een argument:

- Verschillen in beloning/inkomen leveren de motivatie op om belangrijke taken in de samenleving te vervullen en zijn daardoor van belang voor het voortbestaan van de samenleving. / Sommige kwaliteiten zijn schaarser dan andere en worden daarom beloond met een hogere positie in de sociale rangorde dan andere. (De Jager en De Mok, Grondbeginselen der Sociologie, 1999)

2

Opgave 4 Frans - Duits voorstel voor bestuurlijke hervormingen in de Europese Unie

Maximumscore 2

- 25 Onderdeel 1: De verkiezing van de voorzitter van de Europese Commissie direct door het Europees Parlement is een versterking van het democratisch gehalte van de Europese Unie. Burgers kunnen dan via het Europees Parlement invloed uitoefenen op de keuze van de voorzitter van de Europese Commissie. In de huidige situatie bekrachtigt het Europees Parlement de door de Raad van Ministers voorgedragen voorzitter van de Commissie.

Maximumscore 2

- 26 Voorbeelden van goede antwoorden zijn (één van de volgende):
- Tot nu toe komt Nederland eens in de zoveel tijd voor een half jaar aan bod als voorzitter van de Europese Unie. (Nederland is voor de tweede helft van 2004 weer voorzitter van de Europese Unie.) Dit voorzitterschap houdt in voorzitter van de Raad van Ministers en van de Europese Raad. Als voorzitter van de Europese Unie kan een land een zeker stempel drukken op de agenda van de Europese Unie.
 - Het is niet te verwachten dat een klein land de voorzitter zal leveren. Nederland en andere kleine landen verliezen aan macht.

Maximumscore 3

- 27 • De Raad van Ministers heeft de besluitvormende/wetgevende bevoegdheid. Het is het hoogste besluitvormende orgaan van de EU
- De Europese Commissie neemt het initiatief tot Europese regel- en wetgeving. Zij bereidt de besluiten van de Raad van Ministers voor
- De Europese Commissie voert de besluiten van de Raad van Ministers uit

1

1

1

Opgave 5 Ontwikkelingssamenwerking

Maximumscore 2

- 28 Bij ontwikkelingshulp gaat het om het geven van *concrete hulp* (geld, goederen of diensten) aan ontwikkelingslanden ten behoeve van *de economische en / of sociale ontwikkeling* van deze landen. Bij beide projecten is dat het geval: Nederland financierde het project in Kenia en zou het project in Lesotho financieren, eveneens een deskundige beschikbaar stellen. Beide projecten zijn gericht op economische en sociale ontwikkeling.

Eindexamen maatschappijleer vwo 2004-II

havovwo.nl

Antwoorden	Deel-scores
<p>Maximumscore 4</p> <p>29 ☐ drie van de volgende voorwaarden:</p> <ul style="list-style-type: none">• Het hulpontvangende land moet een goed sociaal-economisch beleid voeren. / Het sociaal-economisch beleid moet ten goede komen aan grote delen van de bevolking / aan de armste bevolkingsgroepen / aan bepaalde bevolkingsgroepen zoals bijvoorbeeld vrouwen.• Er moet sprake zijn van goed (democratisch) bestuur / geen corruptie / naleving mensenrechten / democratisering.• De mate van armoede is een criterium. Alleen landen met een laag bnp krijgen hulp.• Er moet duidelijk behoefte zijn aan hulp. <p>per juiste voorwaarde</p> <p>garantie tegen het mislukken van projecten (één van de volgende):</p> <ul style="list-style-type: none">• een goed/democratisch bestuur of naleving van de mensenrechten. Zonder democratisch bestuur is er onvoldoende zicht en controle op de overheidsuitgaven / is er kans op corruptie/zijn er geen of onvoldoende mogelijkheden van de bevolking om zich te organiseren.• een goed sociaal-economisch beleid. Zonder zo'n beleid is er een grote kans dat de hulp niet terecht komt bij de allerarmsten of dat er te weinig aandacht geschonken wordt aan de positie van vrouwen.	<p><u>1</u></p> <p><u>1</u></p>
<p>Maximumscore 2</p> <p>30 ☐ Voorbeelden van veranderingen in het ontwikkelingsbeleid vanaf 1990 zijn (twee van de volgende):</p> <ul style="list-style-type: none">• Er is meer aandacht voor kwaliteit en effect van de hulp. Vanaf begin jaren negentig vinden er evaluaties van de hulpprogramma's plaats. Zogeheten monitorstudies: meten van effectiviteit van de hulp.• Versnippering van de hulp wordt tegengegaan: concentratie op een beperkt aantal landen.• Hulp in de vorm van langlopende programma's in plaats van losse en tijdelijke projecten.• Medefinancieringsinstellingen krijgen een grotere rol / ontvangen meer geld.• Er is meer aandacht voor de positie van vrouwen in ontwikkelingslanden.• De binding van hulp aan het Nederlandse bedrijfsleven wordt teruggedrongen. / het terugdringen van gebonden hulp / Andere rol voor het Nederlands bedrijfsleven in ontwikkelingslanden, namelijk stimuleren dat ze investeringen doen in die landen. <p>per juiste verandering</p>	<p><u>1</u></p>
<p>Maximumscore 2</p> <p>31 ☐ • hulp via particuliere/maatschappelijke organisaties / via (één van) de medefinancieringsorganisaties</p> <p>• Voorbeelden van deze organisaties zijn (twee van de volgende): NOVIB, Icco, Cordaid, Hivos, Plan Nederland (voorheen Foster Parents Plan), Terre des Hommes, Artsen Zonder Grenzen</p> <p><i>Opmerking</i> <i>Alleen voor twee juiste voorbeelden één punt toekennen.</i></p>	<p><u>1</u></p> <p><u>1</u></p>
<p>Maximumscore 2</p> <p>32 ☐ • via het multilaterale kanaal / internationale organisaties</p> <p>• Voorbeelden van deze organisaties zijn (twee van de volgende): het ontwikkelingsprogramma van de VN (UNDP), andere VN-organisaties als FAO, WHO, UNICEF, de Wereldbank, IMF</p> <p><i>Opmerking</i> <i>Alleen voor twee juiste voorbeelden één punt toekennen.</i></p>	<p><u>1</u></p> <p><u>1</u></p>

Eindexamen maatschappijleer vwo 2004-II

havovwo.nl

Antwoorden	Deel-scores
Maximumscore 3	
33 ☐ • Het model van duurzame armoedevermindering / structurele armoedebestrijding / het scheppen van voorwaarden voor een duurzame ontwikkeling	<u>1</u>
uitleg:	
• Het project is duurzaam in ecologische betekenis: het voorkomt erosie van de berghellingen	<u>1</u>
• Het project is duurzaam / structureel omdat het de vrouwen de middelen verschaft om zelf de armoede te bestrijden en zelfstandig / op eigen kracht in hun onderhoud te voorzien. / omdat het de economische ontwikkeling bevordert: het zorgt voor afzetgebied via coöperaties	<u>1</u>
Maximumscore 5	
34 ☐ A De Nederlandse regering voelt zich op ethische en humanitaire gronden verplicht om zich wereldwijd in te zetten voor bestrijding van armoede en voor het naleven van sociale en politieke mensenrechten	<u>1</u>
B Onder de Nederlandse bevolking en maatschappelijke organisaties bestaat een groot draagvlak voor ontwikkelingssamenwerking	<u>1</u>
C Geen enkele politieke partij in de Tweede Kamer wil sterk korten op het budget voor ontwikkelingssamenwerking. / Elke politieke partij (ook de VVD en LPF) gaat ervan uit dat minimaal 0,7 % van het bnp aan ontwikkelingssamenwerking wordt besteed	<u>1</u>
D internationale afspraken en verplichtingen (twee van de volgende):	
• de VN-norm om ten minste 0,7% van het bnp te besteden aan uitgaven voor ontwikkelingssamenwerking	
• de verplichting tot contributie/bijdrage aan talrijke VN-organisaties	
• als lid van de Wereldbank bijdragen aan internationale samenwerking	
• inspanningsverplichting om wereldwijd sociale grondrechten te realiseren op grond van de ondertekening en ratificatie van het VN-mensenrechtenverdrag	
• Millennium Doelen, zoals aangenomen door de Verenigde Naties in 2000, zijn richtsnoer voor het ontwikkelingsbeleid. (beleid kabinet-Balkenende II) (In de Millennium Doelen is geformuleerd wat de wereldgemeenschap in 2015 wil hebben bereikt zoals halvering van de extreme armoede en dat alle kinderen basisonderwijs krijgen.)	
• als lid van de EU verplicht aan de Europese begroting bij te dragen	
• bestrijding van ziektes als aids	
per juiste afspraak of verplichting	<u>1</u>
Maximumscore 1	
35 ☐ Er kan een negatieve beeldvorming over ontwikkelingslanden ontstaan, bijvoorbeeld het beeld dat in ontwikkelingslanden vooral ellende en corruptie heerst, dan wel bevestiging van dit negatieve beeld.	
Maximumscore 1	
36 ☐ Voorbeeld van een goed antwoord is: Eenzijdige of negatieve beeldvorming over ontwikkelingslanden en nieuws over het mislukken van ontwikkelingshulp kunnen het draagvlak onder de bevolking voor ontwikkelingssamenwerking doen verminderen. Steun van het publiek, maatschappelijke organisaties en politieke partijen voor ontwikkelingssamenwerking en financiële hulp kunnen afnemen.	

Eindexamen maatschappijleer vwo 2004-II

havovwo.nl

Antwoorden	Deel-scores
Maximumscore 2	
37 ☐ • De boeren in de EU-landen krijgen flinke subsidies voor landbouwproducten vanuit Brussel. / De boeren krijgen gegarandeerde prijzen voor tal van landbouwproducten	<u>1</u>
• Hierdoor wordt de concurrentiepositie van de ontwikkelingslanden geschaad. De arme landen hebben minder mogelijkheden om hun landbouwproducten naar de EU-landen te exporteren of op de wereldmarkt te brengen. Subsidies drukken de wereldmarktprijzen. De economische ontwikkeling van de arme landen wordt daardoor zeer geschaad. Omdat boeren uit arme landen geen subsidies krijgen, hebben zij minder mogelijkheden. / Vaak ook worden lokale markten in ontwikkelingslanden ondermijnd doordat de EU overtollig graan, vlees en melkproducten dumpst in die landen	<u>1</u>
Maximumscore 2	
38 ☐ Voorbeeld van een goede uitleg is: Het dilemma is niet meer van toepassing op het Nederlandse ontwikkelingsbeleid. In het Nederlandse beleid overheerst de laatste jaren het humanitaire motief. De hoofddoelstelling is duurzame armoedebestrijding. De punten van Herfkens verwijzen naar deze doelstelling. Primaire economische belangen worden niet gediend. Het bedrijfsleven wordt zelf aangesproken om een bijdrage te leveren aan de aids-bestrijding en om mee te doen aan 'maatschappelijk verantwoord ondernemen'.	
Maximumscore 2	
39 ☐ Door het kopen van koffie met het Max Havelaar-keurmerk steunt de consument indirect de koffieboeren en hun organisaties in ontwikkelingslanden. Die aangesloten koffieboeren ontvangen een vaste prijs voor hun koffie, die veel hoger ligt dan die op de wereldmarkt. Een aanvaardbaar inkomen van de boeren wordt daarmee gegarandeerd.	
Maximumscore 2	
40 ☐ Voorbeelden van argumenten zijn (twee van de volgende):	
• Een goede marktwerking veronderstelt een zekere gelijkwaardigheid tussen landen. Ontwikkelingslanden verkeren niet in een gelijkwaardige positie met de rijke landen. Waar gelijkwaardigheid tussen partijen/landen ontbreekt, werkt de markt ten nadele van de armsten. Ontwikkelingshulp blijft nodig.	
• Alleen liberalisering is niet voldoende. Vrijhandel en economische groei leiden niet automatisch tot armoedebestrijding. Ontwikkelingshulp blijft nodig om bijvoorbeeld de publieke sector te versterken, basisvoorzieningen te creëren, om overheden in de hulpontvangende landen te ondersteunen met goed sociaal-economisch beleid, om schulden af te lossen etc.	
• Of ontwikkelingslanden kunnen profiteren van de wereldhandel hangt onder andere af van het sociaal-economisch beleid van de overheden van die landen: gericht op ondersteuning van marktwerking, gericht op eerlijke verdeling van de groei, gericht op het scheppen van investeringen in onderwijs, infrastructuur etc.	
per juist argument	<u>1</u>